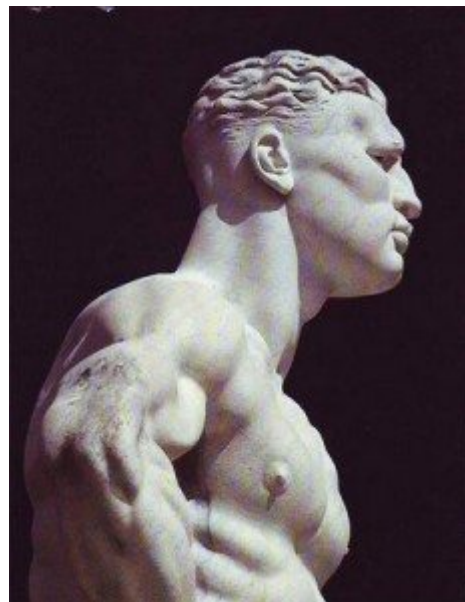

Autor: Mark Dyal

“Větší účast na moci znamená odlišné vědomí, cítění, odhodlanost a odlišný úhel pohledu.”
Friedrich Nietzsche [1]

“Ocel mě poctivě naučila o souladu mezi duší a tělem: zdálo se mi, že slabé emoce mají za následek ochabování svalů, sentimentalita se projevuje ochabnutím žaludku a přecitlivělost má za následek přecitlivělou bledou kůži. Vyrýsované svaly, pevné břicho a hrubá pokožka jsou tudíž přímo úměrné neohroženému bojovému duchu, síle nezaujatého intelektuálního úsudku a nezlomné povaze.” Jukio Mišima [2]

Konceptuální a tělesná vitalita

Ve svém příspěvku do sborníku nazvaného *Enciclopedia Italiana*, vydaného v roce 1932 a pojednávajícího o společenské a politické doktríně fašismu, Benito Mussolini napsal, že politické doktríny nejsou vždy volně k dispozici všem lidem bez ohledu na místo a čas. Určité podmínky napomáhají zrodu určitých ideologií, jiné jejich prosazení naopak brání. Byť bylo 19. století epochou individualismu, neznamená to, že 20. století bude automaticky kráčet v jeho šlépějích. Mussolini naopak uvedl, že se jedná o kolektivistické století a zároveň vytýčil premisy pro diskusi o nově formovaném vztahu mezi jednotlivci a společností. [3]

V kontrastu s liberálním pojetím „bezcílně svobodného“, atomizovaného a autonomního jedince žijícího pod správou úřednického státu, jehož primární funkcí je zabezpečit plynulé fungování trhu, Mussolini nahlíží na člověka coby na tvora, jemuž nejlépe prospívají přísné podmínky v podobě plnění povinností, obětování se a dodržování disciplíny, jež mají svůj prapůvod v heroismu, válečnické chrabrosti a v současnou společnost nepřijímané (římské) mužnosti. [4] Je odpovědností státu vytvořit vzorový model, na jehož základě bude z blátivého liberalistického těsta vytvořen nový a pevnější fašistický člověk. Člověk je totiž

opravdu poddajným a tvárným stvořením, schopným podlehnout jak dekadentnímu materialistickému otroctví, tak i mužnému heroickému idealismu.

Mussolini se ve snaze vetknout státu takovouto kreativní funkci obrací do 7. století př. n.l., kdy proběhla podobná společenská a fyziologická transformace: legendární zákonodárce Lykúrgos tehdy zformoval válečnickou společnost, jež vstoupila do dějin pod názvem Sparta. K tomu dodejme, že Mussolini byl rovněž vášnivým čtenářem děl Friedricha Nietzscheho, z čehož vyplývá jeho inspirace Nietzscheovými náhledy na morálku, lidské formy života a pěstování síly, tudíž člověka jako takového pojímá jakožto souhrn vlastností vytvářených rozličnými dějinnými společenskými a politickými doktrínami.

Mussolini se nicméně snažil předjímat náhled na muže 21. století, jakožto tvora epigenetického, obdařeného jak společenskou, tak i genetickou složkou, což z něj v konečném důsledku činí ztělesnění kombinace neuvěřitelné síly na jedné straně a slabosti na straně druhé. Smyslem této stati je zanalyzovat všechny tyto archetypy: fašistický, spartánský, epigenetický a nietzscheovský, v závislosti na rozdílných sociálních podmínkách a ve vztahu k dispozicím každého jednotlivce pro dekadenci či mužnost. Dále se pak hodlám zabývat myšlenkou vytvoření prostředí, v němž by ona mužnost klíčila – po tělesné stránce, konceptuálně a sociálně – čímž by byl vytvořen protipól normalizované dekadenci a průměrnosti americké buržoazní postmodernity.

Etický organický stát a fašistický člověk

Mussolini spojil vize Hegela, Giambattisty Vica a Angela Camilla de Meise a stát definoval jako organickou a etickou jednotu. [5] Coby organická entita v sobě propojuje sílu, vitalitu, slabost a dekadenci svých jednotlivých členů. Aby stát v sobě obsahoval etický impuls, musí si vytvořit sebezáchovnou víru, v tomto případě mýtus, který bude jeho lid inspirovat k odvaze a k heroismu. Mussolini zde načrtává přímou souvislost mezi organickým zdravím státu a obsahem jeho věrouky.

Jak prohlásil, „stát disponuje zvláštním druhem zdraví a vitality, má totiž svůj vlastní puls, jenž lze vycítit ve vitální energii národa.“ [6] Slabost tohoto pulsu a vitální energie o sobě dala vědět již před italským zapojením do 1. světové války, v jejím průběhu i po jejím skončení. Ve svém předválečném výpadu proti socialistickým a buržoazním neutralistům Mussolini vyjevil názor, že tendence k pasivitě a odmítání vojenské povinnosti projevující se u širokých vrstev společnosti jsou symptomy zbabělostí a ekonomické racionality liberalismu. „Válka,“ jak prohlásil, „má více co dočinění s vůlí, odvahou, smyslem pro povinnost a extrémní láskou, nežli s ekonomickými důvody či rasovou nenávisť, jak tvrdili socialisté.“ [7] „Ryze ekonomický člověk neexistuje,“ říká Mussolini a dodává, že na ty, kteří podobný lidský typ vzývají, bude historií nahlíženo jako na spoluviníky rozkladu nejlepších a nejvznešenějších italských (i všeobecně lidských) tradic. [8]

Po válce, zocelen tuhými boji v pohoří Kras (Carso), Mussolini spolu s ostatními zakladateli fašismu, z nichž mnozí byla členové úderných oddílů Arditi (Neohrození), snil o militantním

antiliberálním hnutí, jež by stálo v příkrém kontrastu vůči typicky slabému italskému liberálnímu státu. Hlavní roli v těchto jeho plánech hráli právě Arditi, bez nichž by nejspíš, jak tvrdí někteří historikové, ke zrodu fašismu vůbec nedošlo. [9] Arditi byli prvními moderními elitními vojenskými údernými oddíly. [10] Jejich výhradním úkolem na rakouské frontě bylo řešit patové situace, tolik časté v zákopové válce. Operovali v malých skupinkách určených k rychlým a překvapivým akcím, k tomuto účelu byli vyzbrojeni dýkami, revolvery, plamenomety, a granáty. Jak již ovšem naznačuje jejich jméno, jejich nejhlavnějšími zbraněmi byly neohroženost a smělost.

Arditi byli vybíráni z řad frontových pěšáků, podmínkou ovšem bylo, že měli bratry nebo jiné mužské dědice. Byli trénováni v zacházení s výše zmíněnými zbraněmi, navíc však museli podstoupit nejrůznější zkoušky ohněm, například v podobě tréninku prováděného pod ostrou palbou, jehož účelem bylo prověřit odvahu a sebejistotu uchazečů. [11] Součástí vojenského tréninku Arditiů byl běh, gymnastika, plavání, zápas a umění boje s dýkou, mimoto však též i nemalá dávka indoktrinace. [12] Arditi byli inspirováni klasickou literaturou, řeckou a římskou mytologií a Nietzscheho Zarathustrou, což armáda ráda zdůrazňovala, když jí bylo vytýkáno, že cvičí spolek hrdlořezů. [13]

Vojenský řád s názvem „Deset přikázání Ardity“ dal vzniknout opravdové legendě, jež je i nyní středobodem heroické ideologie italského fašismu. Citujme například druhé přikázání: „K dosažení vítězství není třeba početní převahy ani převahy zbraní: nade vším ční disciplína a odvaha coby jediné opravdové hodnoty. Disciplína je nejkrásnější a nejvyšší morální silou; neohroženost představuje chladnou a pevnou vůli, jejímž prostřednictvím dokážeme nepříteli svoji nadřazenost kdykoli a kdekoli.“ [14] Ostatní přikázání hovoří podobnou řečí a jsou prošpikována termíny jako odvaha, věrnost, síla, krása, násilí, důmyslnost, útok a teror. Každému členu jednotky je vštěpováno: „Jsi nejzářivějším příkladem génia našeho lidu.“ [15]

Svémi vojenskými zkušenostmi, fyzickými a etickými vlastnostmi poskytli Arditi Mussolinimu a fašismu jako takovému svaly a zároveň sloužili jako modelový příklad schopnosti Italů se stát novými fašistickými lidmi. „Jeden odvážný muž je roven stovce mužů,“ proklamovali Arditi se svoji nezbytnou vitalitou a smělostí. [16] Pro Mussoliniho však ideje, jejichž nositelé byli právě Arditi, přežily válku. Ačkoli mnoho z nich vstoupilo do armády jakožto obyčejní branci, služba u Arditiů jim následně zformovala těla, čehož odrazem byly i jejich ušlechtilé náhledy na svět a bystré mysli – všechny zmiňované vlastnosti byly upevňovány tuhým drilem na cvičišti a v bitevních vřavách. Mussolini to vše vnímal jako příklad příčinné souvislosti mezi tělesnou silou a ctí a zanedlouho po převzetí moci se rozhodl realizovat svůj plán přeměny slabých a dekadentních těl a mysli Italů v podobném duchu.

Podle Mussoliniho je fašismus „myšlenkou a akcí“, přičemž doktríny mají mít podobu živoucích aktů, nikoli rétorických cvičení. Každý muž má v sobě vůli k životu a rovněž tak i intelektuální tendence. [17] Giuseppe Bottai, redaktor periodika *Critica Fascista*, jež bylo nejvíce přístupné Evolovým kritikám režimu, sdílel tyto náhledy, když prohlásil, že idea musí kráčet ruku v ruce s akcí a žádná z nich nesmí nabýt převahy nad tou druhou. Válka musí být podle něj vedena „zbraněmi ducha, mysli a nové inteligence.“ [18] Fašističtí teoretici včetně samotného Mussoliniho se snažili v lidech vzbudit nové instinkty, aby namísto

bezmyšlenkovité oddanosti novému režimu raději rozvíjeli své tělo v součinnosti s myslí.

Zvláště důležitým v tomto ohledu je Bottaiovo přesvědčení, že každý fašista musí být vyzbrojen speciálně zakódovanou vůlí k činu a spoléhat se na svou prekonceptuální „tělesnou energii“. Právě v této fázi rozvoje osobnosti se formují životní přesvědčení. [19] Jinde se zase Mussolini pregnantně vyjádřil, že fašismus představuje fyziologickou revoluci.

„Fašismus,“ jak prohlásil, „vyžaduje po člověku aktivitu a zapojení do akce celou jeho silou. Chce po něm, aby se statečně postavil těžkostem, jež ho obklopují a byl připraven je rázně řešit. Na život nahlíží jako na boj, v němž si každý dílčí člověk musí vydobýt své místo na výsluní, v *prvé řadě vybavením se patřičnými nástroji (tělesnými, morálními a intelektuálními) potřebnými k dosažení vítězství.*“ [20]

Jak již je výše naznačeno, fašisté stáli v příkré opozici pohodlnému životu slibovaného buržoazní modernou. Přílišné knihomolství a intelektuálnost vede člověka spíše k pohodlnosti, nežli k revoluci, neboť slabé tělo funguje jen díky „shovívavosti buržoazní formy života.“ [21] Abychom však nedošli k omylu: cílem fašismu nebylo vytvořit ze všech členů společnosti „sečtělé válečníky.“ Namísto toho prosazoval systém individuálních hierarchií, v nichž je každý jedinec nadán „fašistickým duchem coby protipólem zbabělosti a hrabivosti.“ Každý člen společnosti – od nejdůležitějšího až po toho nejposlednějšího – „musí pociťovat hrdost při výkonu svých povinností.“ [22]

A protože stát je organickou sloučeninou vlastností svých občanů, na Itálii bylo nahlíženo jako na nevyhovující místo pro nového fašistického člověka. Jakožto premoderní společnost, a to jak koncepčně, tak i materiálně, Itálie potřebovala radikální hygienickou proměnu, která by zajistila základní fyzické zdraví lidu. Fašistický režim se dal do bourání starých městských částí, budování kanalizací a stavění čistých a rozlehlých bulvárů po celé Itálii. [23]

Tento hygienický projekt urbanistické přestavby měl spolu s modernistickým radikalismem futuristického umění za následek, že na fašismus bylo nahlíženo jako na modernistické politické hnutí. Když se však vezme v potaz dualistická organická a etická koncepce státu, jenž stál za tímto projektem, modernismus se rázem smrskne v ryze estetickou kategorii. „Každá doktrína se snaží nasměrovat lidskou aktivitu k předem určenému cíli,“ vysvětluje Mussolini. [24] Mimoto též musí ztělesňovat „duchovní a morální imperativ,“ který usměrňuje vůli lidu ve snaze o dosažení vyššího stupně dokonalosti a životaschopnosti, [25] učí občanským ctnostem, vzbuzuje vědomí vznešené mise a sjednocuje síly lidu. [26] Fašismus měl za cíl vymýtit vše dekadentní rezultující z italské minulosti (středověk byl považován za dekadentní éru) a zároveň hodlal „odstranit buržoazní sádlo z italských těl a myslí.“

Vzhledem k tomu, že Mussolini ztotožňoval zdraví jednotlivých členů národa se zdravím státu jako takového, explicitně odmítal liberalistický stát řídit se sloganem „laissez faire“, ba co více, vyžadoval, aby se lidé v zájmu státu přiklonili k vitalistickému životnímu stylu. Jinými slovy, fašismus uplatnil etiku v rámci pokusu o změnu organického uspořádání státu. Ačkoli se mnohde uvažovalo o zavedení eugeniky, speciálně její negativní varianty, přičemž v některých liberálních státech, jako například v USA, došlo pravděpodobně i k její aplikaci,

Mussolini nikdy nebyl příznivcem sterilizace nebo výběrového plození dětí. Naopak pociťoval takřka romantickou náklonnost k vrozeným vlastnostem jednotlivých dílčích součástí italského národa. Hodlal jen vybudit všechny jednotlivce k uplatnění jejich přirozeného talentu, ať je již jednalo o vlohy básnické, umělecké, náboženské, myslitelské, dobytelské nebo jejich kombinaci, za účelem obnovení italské před-liberální vitality. [27]

Děti od šesti let a zdraví dospělí jedinci byli zapsáni do školních, víkendových a večerních tělocvičných kursů, majících za úkol „posílit a oživit srdce a mysl italské rasy“ (citace pochází z roku 1940). „Druhá kniha fašisty“, jež byla učebnicí pro desetileté žáky, popisovala fašistické procvičování mysli a těla jako „způsob, jak obdařit (mužské tělo) duchem sebeobětování, heroismu, pracovitosti a boje,“ jež patřily mezi charakteristické znaky pre-liberální Itálie. Italští muži, ženy a děti praktikovali na nejrůznějších cvičištích a sportovištích prostná cvičení, skákali skrze hořící obruče, jezdili na koních a dokonce se i učili používat střelné zbraně. Cvičenci každého věku a každého pohlaví měli specifický tréninkové programy – ženský trénink byl například zaměřen na posílení těla a životní energie, což je užitečné zejména při porodu a v mateřství. Režim jednoduše věřil, že tělo je klíčem k etické a filosofické transformaci, jíž vyžadoval po národu. [28]

Tvrdość, smysl pro povinnost a disciplína měly být vlastnostmi, schopnými transformovat jedince i jejich potomky. Tato víra nečerpala pouze z příkladu Arditů, nýbrž i z fašistického kultu s názvem „*romanità*“ a rovněž tak i z kultu velikosti starověkého Říma. Staří Římané představovali základní vzor, byli ztělesněním vitality a jak podotkl Mussolini, „byli naplněním vůle k moci.“ [29] Již v období před pochodem na Řím v roce 1922 Mussolini užíval k objasnění cílů fašismu starořímské terminologie:

“V Římě vidíme slib budoucnosti. Řím je naším mýtem. Sníme o římské Itálii, jež bude moudrá a silná, disciplinovaná a imperiální. Mnoho z nesmrtelného římského ducha povstalo spolu s fašismem. Římské jsou naše liktorské pruty, římská je organizace našich vojsk, římská je naše hrdost a odvaha.” [30]

Římský stát, jak jej pojímal Mussolini, mohl vzkvétat jedině v návaznosti na dravost a tělesnou zdatnost Římanů. A vzhledem k tomu, že se vůle státu, zejména v republikánském období, shodovala s vůlí jednotlivých Římanů, kteří byli idealizováni coby ctnostní muži bojující svými dynamickými vůdčími schopnostmi, obratností a představitivostí proti početnějsímu barbarskému světu, Mussolini vnímal zdraví a ctnostné heroické násilí jako jediné prostředky k přeměně dědiců Říma i celého státu. Myslel si, že pokud fašistický stát bude plodit ctnostné muže, tito pak zajistí ctnost a odolnost fašismu. [31]

Ačkoli Mussolini nezašel tak daleko jako Lykúrgos ve Spartě v zajištění státní kontroly nad životní silou jednotlivce, režimu ležela na srdci koordinovaná souhra mysli a těla, nezbytná k překonání slabosti a dekadence. Rozdíl mezi fašistickou Itálií a Spartou lze nejlépe demonstrovat na příkladu druhého jmenovaného státního útvaru, v němž sdíleli muži i ženy stejné role a plnili totožné povinnosti. Narozdíl od spartánské válečné spopolitosti

fašistická Itálie usilovala o všeobjímající konceptuální a tělesnou vitalitu, jež překonávala široký rámec kulturních, intelektuálních a zaměstnanostních rozdílů; hodlala vytvořit nový typ člověka, jenž by byl s to přetvořit všechny společenské oblasti svojí silou a vůlí k činu.

Poznámky:

- [1] Friedrich Nietzsche, *Writings from the Late Notebooks*, překl. Kate Sturge, ed. Rüdiger Bittner (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), str. 91.
- [2] Yukio Mishima, *Sun and Steel*, překl. John Bester (Tokyo: Kodansha International, 1970), str. 26–27.
- [3] Benito Mussolini, *The Political and Social Doctrine of Fascism (La dottrina del fascismo)*, překl. Jane Soames (New York: Gordon Press, 1976), str. 19–20.
- [4] Mussolini, *Doctrine*, str. 24–26.
- [5] Schválně opomímám Evolovu diskusi o organickém státě, dokonce i když se specificky týká italského fašistického režimu, protože zde není důkazů, že italský režim sdílel Evolovo hluboké porozumění tradicionalistických aspektů takového státu.
- [6] Mussolini, *Doctrine*, str. 21.
- [7] Benito Mussolini, *Mussolini as Revealed in His Political Speeches, November 1914–August 1923*, překl. Barone Bernardo Quaranta di San Severino (London: J.M. Dent and Sons, 1923), str. 10–13.
- [8] Mussolini, *Speeches*, 11.
- [9] Paul Baxa, *Roads and Ruins: The Symbolic Landscape of Fascist Rome* (Toronto: University of Toronto Press, 2010), str. 17–18.
- [10] Angelo L. Pirocchi, *Italian Arditi: Elite Assault Troops, 1917–1920* (Oxford: Osprey Publishing, 2004), str. 4.
- [11] Pirocchi, str. 19–24.
- [12] Pirocchi, str. 25.
- [13] Pirocchi, str. 56.
- [14] Přeloženo z originálního dokumentu, který se nachází ve sbírce M. Dyala.
- [15] Příkázání č. 10.
- [16] Příkázání č. 6.
- [17] Mussolini, *Doctrine*, str. 20.
- [18] Giuseppe Bottai, “Twenty Years of Critica Fascista,” in *A Primer of Italian Fascism*, ed. Jeffrey T. Schnapp, překl. Schnapp, Sears, and Stampino (Lincoln: University of Nebraska Press, 2000), str. 188.
- [19] Bottai, *Critica Fascista*, str. 192.
- [20] Mussolini, *Doctrine*, str. 19 (zdůraznění M. Dyal).
- [21] Bottai, *Critica Fascista*, str. 185.
- [22] Giuseppe Bottai, “Fascism as Intellectual Revolution,” in *A Primer of Italian Fascism*, ed. Jeffrey T. Schnapp, překl. Schnapp, Sears, and Stampino (Lincoln: University of Nebraska Press, 2000), str. 85.
- [23] Baxa, str. 84.
- [24] Mussolini *Doctrine*, str. 20.
- [25] Mussolini *Doctrine*, str. 21.
- [26] Mussolini *Doctrine*, str. 22.

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

[27] Viz nápis na Palazzo della Civiltà Italiana v římské čtvrti EUR (Esposizione Universale Roma).

[28] PNF, *Il Secondo Libro del Fascista* (Verona: Mondadori, 1940), str. 52–53. (Překlad M. Dyal)

[29] Mussolini, *Doctrine*, str. 25.

[30] Mussolini citace pochází z Gioacchino Volpe, “Excerpt from ‘History of the Fascist Movement,’” in *A Primer of Italian Fascism*, ed. Jeffrey T. Schnapp, překl. Schnapp, Sears, and Stampino (Lincoln: University of Nebraska Press, 2000), str. 24.

[31] Jack Greene & Alessandro Massignani, *The Black Prince and the Sea Devils: The Story of Valerio Borghese and the Elite Units of the Decima Mas* (Cambridge: Da Capo, 2004), xx.

Článek Marka Dyala *Mussolini’s New Fascist Man* byl převzat ze stránek Counter-Currents Publishing.